

Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego
im. Emanuela Ringelbluma

Powiatowy Komitet Żydowski
w Ostrowcu Świętokrzyskim
(1945-1946)

sygn. 359/

oprac. mgr Agnieszka Reszka

Warszawa 2023

Wstęp

Zarys historyczny

Komitet Żydowski w Ostrowcu Świętokrzyskim został powołany na ogólnym zebraniu Żydów ostrowieckich 8 lutego 1945 r. Jako oddział Tymczasowego Komitetu Żydów polskich w Lublinie. Został wtedy wyłoniony jego Zarząd, w skład którego weszli: przewodniczący Aron Frydental, wiceprzewodniczący Josef Rozenberg, skarbnik Wadia Borensztajn i członkowie Chana Rajnherc i Froim Horn. Pierwszym zadaniem Komitetu była rejestracja Żydów powracających z obozów koncentracyjnych i udzielenie im pomocy socjalnej. Preliminarz KŻ w Ostrowcu z kwietnia 1945 roku przewiduje wydatki na: pomoc chorym (lekarstwa), urządzenie kuchni ludowej i zakup żywności, zapomogi dla przyjezdnych i ekshumacje zwłok zamordowanych. Ponadto komitet interweniował w Magistracie w sprawach przydziału mieszkań dla Żydów, remanentów towarowych sklepów żydowskich pod zarządem komisarycznym, odzyskiwania mienia żydowskiego: mieszkań, zakładów rzemieślniczych, przemysłowych i handlowych. Na konferencji komitetów żydowskich woj. kieleckiego 14 maja 1945 roku odnotowano, że Ostrowiec z liczbą 193 Żydów był jednym z najliczniejszych skupisk żydowskich na Kielecczyźnie. W dniu 12 marca 1945 roku dokonano napadu na mieszkanie Fajgli Krongold, która według pogłosek posiadała listę Polaków winnych czy współwinnych śmierci ostrowieckich Żydów w okresie okupacji. Dwóch młodych mężczyzn weszło do mieszkania z zamiarem odzyskania tej listy i zastrzeliło 4 osoby. Ten wypadek i pogrom w Kielcach 4 lipca 1946 r. przyczyniły się do wyjazdu Żydów z Ostrowca i tym samym komitet został rozwiązany.

Nie znamy daty przekazania akt Powiatowego Komitetu Żydowskiego (PKŻ) w Ostrowcu do Archiwum ŻIH.

Archiwum PKŻ w Ostrowcu zachowało się w stanie szczątkowym bardzo słabo oddaje zakres działalności komitetu. Zachowało się niewiele korespondencji i fragment dokumentacji finansowej.

Wykaz skrótów

- j.ang. – język angielski
- j.franc. – język francuski
- j.pol. – język polski
- j.żyd. – język żydowski
- fot. – fotografia
- mps – maszynopis
- mps pow. – maszynopis powielany
- PKŻ – Powiatowy Komitet Żydowski
- rkps – rękopis
- WKŻ – Wojewódzki Komitet Żydowski

Inwentarz

Akta organizacyjne.

1. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Okólniki Wojewódzkiego Komitetu Żydowskiego Żydowskiego Kielcach (nr 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) oraz instrukcja z CKŻP na temat systemu księgowania.
IV-VIII.1945, mps, j. pol., luźne, s. 12
2. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Korespondencja przychodząca i wychodząca m. in. z władzami lokalnymi (Wojewoda Kielecki, Prezydent m. Ostrowca, Starostwo Powiatowe w Opatowie) w sprawach organizacyjnych (ukonstytuowanie się Oddziału Komitetu Żydowskiego w Ostrowcu, jego skład, Memoriał do Prezydenta w sprawie rozwiązania najpilniejszych problemów ludności żydowskiej, skład Komitetu w dniu 14 sierpnia 1945 r.).
1945, rkps, mps, j. pol., luźne, s. 15
3. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Preliminarze budżetowe Komitetu Żydowskiego w Ostrowcu z kwietnia 1945 oraz sprawozdania kasowe.
IV-V 1945, mps, j. pol., luźne, s. 7
4. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Korespondencja przychodząca: lista ostrowieckich Żydów znajdujących się w Bergen Belsen, skład Ostrowcer Jewish Committee in Bawaria – München.
bd, rkps, mps, j. pol., j. ang., luźne, s. 2
5. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Protokół Plenum Komitetu Wojewódzkiego w Kielcach z dnia 15 maja 1945 r. w sprawie realizacji przyznanego budżetu.
15.V.1945, mps, j. pol., luźne, s. 2
6. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Korespondencja przychodząca i wychodząca (kopie do Sądu Grodzkiego w Ostrowcu) w sprawie odzyskania nieruchomości (domy, mieszkania, sklepy, przedsiębiorstwa). Lista sklepów komisarycznych, lista przedsiębiorstw znajdujących się w rękach powierników niemieckich, wykaz lokali zajmowanych przez Żydów w Ostrowcu na dzień 6 sierpnia 1945 r. *Indeks*.
IV-IX 1945, rkps, mps, j. pol., luźne, s. 224
7. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Korespondencja przychodząca i wychodząca (kopie korespondencji wychodzącej) ułożona wg daty.
II-IX 1945, rkps, mps, j. pol., j. żyd., luźne, s. 291
8. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Kopie korespondencji wychodzącej do Wojewódzkiego Wydziału

Bezpieczeństwa w Kielcach i do Wydziału Bezpieczeństwa w Ostrowcu.
V-VIII 1945, rkps, mps, j. pol., luźne, s. 8

9. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Asygnaty kasowe i magazynowe dla Komitetu Żydów w Ostrowcu oraz odbiorców indywidualnych.
IV-VIII 1945, rkps, druk, j. pol., luźne, s. 22
10. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Korespondencja przychodząca i wychodząca – telegramy; wykazy telegramów przychodzących i wychodzących.
IV-IX 1945, rkps, mps, j. pol., j. ang., luźne, s. 38
11. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Zaświadczenia lekarskie i recepty. *Indeks*.
IV-IX 1945, rkps, j. pol., luźne, s. 15
12. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Akcja Pesachowa: specyfikacja zakupu produktów na akcję pesachową, lista wpłat na akcję pesachową.
1945, mps, j. pol., luźne, s. 2
13. Powiatowy Komitet Żydów w Ostrowcu Świętokrzyskim.
Zestawienia statystyczne: ogólna liczba Żydów, liczba fachowców, niefachowców, dane dotyczące dzieci i młodzieży.
bd, rkps, mps, j. pol., luźne, s. 5.

Indeks osobowy

359/11

Indeks - recepty

Bronsztajn S.=11

Krasa Janina=11

Langier=11

Mandel Chaskiel=11

Milsztajn Lejbuś=11

Ryba Chaja=11

Żukowski Mieczysław=11

Indeks – zaświadczenia

Adler Natan=11

Gutwil Liba=11

Lewinsztat Haskiel=11

Lipa Froim=11

Pancer Estera=11

Przepiórka Laja=11

Warszawska Kalcia=11

359/6

Adler Chawa=6

Adler Josek=6

Adler Lejb=6

Adler Lejba=6

Rozenblat Josef=6

Aleksandrowicz Edzia=6

Alkichen Fajga=6

Alter Jochweta=6

Alterman Moszek=6

Balter (ur. Rosset) Perla=6

Baumsztein Berek=6

Bederman Hersz=6

Bednarska Anna=6

Bernacki Jan=6

Berman Abram=6

Birencwajg Icek Majer=

Janowska Alta=

Blisko Masia=

Libman Jankiel=

Blumensztok Chil=

Blumensztok Azriel=

Blumensztok Lejb=

Blumensztok Moszek=

Blumensztok Berek=

Blumensztok Symcha=

Sztrajtman Majer=

Borensztein Tauba=
Borensztein Wadia=
Brod Izrael=
Bursztyn Ruchla=
Cukierfajn Motel=
Szpigiel Małka=
Cytrynbaum Jankiel=
Cytrynbaum Majer=
Cytrynbaum Szajndla Fajga=
Dajches Anzel Chaskiel=
Diament Boruch=
Eilenberg Etlä=
Epsztein Idesa=
Feferman (ur. Wajsblat) Małka=
Feldberg Moniek=
Feldblum Rózia=
Fiszbajn Tauba=
Friedental Aron=
Funt Szajndla=
Gewandszniter Chil=
Goldblum Kisel=
Goldman Szlama=
Grafstein Samson=
Granatsztajn Szajndla=
Gryner Fajwel=
Gutholc Jakob=
Szafir Chana=
Gutwilen Szlama=
Kalecka Helena=
Baumsztein Dora=
Kejzman Małka=
Kierbel Dawid=
Kierbel Szprinca=
Klajman Cypa=
Klajner (ur. Niskier) Roza=
Kleiner (ur. Blumenfeld Tauba=
Korman Bajla=
Kudłowicz Hersz=
Rozenfeld Chil=
Lewandowski Henryk
Kudłowicz Szama=
Landau Jankiel=
Langier Pinkwas=
Langier Lejzor=
Mandel Chaskiel=
Mandel (ur. Golcekier) Ewa=
Mekler Jakob=
Milsztajn Lejbuś=
Minc Sara=
Minberg Jakob Abram=

Muszkies Małka=
Najdyk Szmul=
Neumark Leokadia=
Niskier (ur. Najman) Łaja=
Sandel (ur. Najman) Hanna=
Niskier Mordka Majer=
Pencak Łaja=
Przepiórka Łaja=
Przepiórka Basia=
Racimora Abram Moszek=
Rajzman Roza=
Rapaport Chaskiel=
Rapoport Aron=
Reinherc Chana=
Rosenstein Jochweta=
Rozenberg (ur. Fryd) Chana Drejzla=
Rozenberg Hinda=
Rozenberg Josek=
Rozenman Chana=
Szotland Chaja Genendla=
Ryba Chaja=
Silman Fela=
Szerman Hania=
Szerman Nycha=
Szerman Szyja=
Szotland Chaim=
Szotland Chaja Genendla=
Szpilman Leon=
Tauman Jakob Moszek=
Wajnberg Aron=
Wajnberg Szyja=
Wajnryb Szlama=
Wajnsztok Aron=
Wajntraub Bina=
Wajnwurcel Chaja=
Wajswol Sara Dora=
Wiślicki Szyja=
Wiślicka Sura=
Wiślicka Łaja=
Wurman Chemia=
Wurman Chana=
Wurman Chaja=
Zelwer (ur. Gutholc) Tema=
Zylberberg Hersz=
Zyngier Moszek=